

UZASADNIENIE

do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039

I Uzasadnienie merytoryczne

Zgodnie z art. 28 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 1614 z późn. zm.) dla obszaru Natura 2000 regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych, kierując się koniecznością utrzymania i przywracania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt dla których ochrony utworzono obszar Natura 2000.

Decyzją Komisji Europejskiej 2011/64/UE z 10 stycznia 2011 r. obszar Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 został zatwierdzony i uznany jako obszar mające znaczenie dla Wspólnoty.

Zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych opracowanym w czerwcu 2008 r. (zaktualizowanym w lutym 2017r.) obszar Natura 2000 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 został wyznaczony dla ochrony:

- siedliska przyrodniczego:
3150 starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion, Potamion*,
- gatunków zwierząt:
1145 piskorza *Misgurnus fossilis*,
1188 kumaka nizinnego *Bombina bombina*,
1355 wydry *Lutra Lutra*.

Projekt zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 został przygotowany zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. z 2010 r. Nr 34 poz. 186 z późn. zm.).

Ponieważ w granicach obszaru Natura 2000 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 nie ma krajowych form ochrony przyrody, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 28 ust. 10, nie zachodzą przesłanki do wyłączenia całości lub części obszaru Natura 2000 ze sporządzania planu zadań ochronnych, określone w art. 28 ust. 11 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie przyrody.

Obszar Natura 2000 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 pokrywa się częściowo z terenem zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Bielsko, dla którego plan urządzenia lasu nie zawiera jednak zakresu, o którym mowa w art. 28 ust. 10 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. W związku z tym nie może mieć zastosowania przepis art. 28 ust. 11 pkt. 3a ustawy o ochronie przyrody.

Plan zadań ochronnych będący przedmiotem niniejszego zarządzenia, został przygotowany z uwzględnieniem zapisów Standardowego Formularza Danych dla przedmiotowego obszaru oraz wszystkich dostępnych danych i materiałów, a w szczególności opracowania:

- Klich S., Klich M., 2018 r. Rozpoznanie przyrodnicze w obszarze Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039, Tarnów.

Zapisy planu zadań ochronnych sformułowano z uwzględnieniem ustaleń dotyczących stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, dokonanych na podstawie dostępnych danych, w tym ww. opracowania.

Stwierdzono występowanie w stanie kwalifikującym do uznania za przedmioty ochrony w obszarze Natura 2000:

- 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*,
- 1188 kumaka nizinnego *Bombina bombina*,
- 1355 wydrę *Lutra Lutra*.

Podczas badań prowadzonych w 2018 roku nie potwierdzono występowania piskorza *Misgurnus fossilis* w obszarze. Gatunku tego nie stwierdzono na żadnym z siedmiu odławianych stanowisk, na których mógłby potencjalnie występować. Nie jest to jednak jeszcze przesłanką do uznania, że gatunek ten nie egzystuje w obszarze. Wymagane jest dalsze prowadzenie badań gatunku w obszarze.

Mając na względzie uwarunkowania formalne i merytoryczne w Planie Zadań Ochronnych wskazano zidentyfikowane podczas prac nad planem:

1. Zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony określono na podstawie faktycznego stanu siedliska oraz gatunków i ich siedlisk. Podczas analizy czynników powodujących lub mogących stanowić potencjalne zagrożenie dla zachowania siedlisk lub gatunków i ich siedlisk we właściwym stanie ochrony, zidentyfikowano zagrożenia istniejące i potencjalne. Nasilanie się wskazanych w zarządzeniu (zał. 3) czynników może przyczynić się do pogorszenia stanu ochrony siedlisk lub gatunków i ich siedlisk w obszarze Natura 2000.

Odnosnie do siedliska przyrodniczego 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* jako zagrożenie istniejące wskazano: K01.03 – wyschnięcie. Naturalne wysychanie tego siedliska spowodowane warunkami hydrologicznymi grozi jego zanikiem. Nie wskazuje się zagrożeń potencjalnych.

Odnosnie do 1355 wydry *Lutra Lutra* jako zagrożenie istniejące wskazano: G01 – sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze. Na lewym brzegu Wisły oraz brzegu Zbiornika Goczałkowickiego obserwuje się ślady ingerencji człowieka w siedlisko gatunku. Stwierdzono miejsca, w których wędkarze pozostawili odpady (opakowania po zanętach, przynętach itp.). Za zagrożenie potencjalne uznano: D01.02 – drogi, autostrady. Stwierdzono, że w pobliżu stanowisk wydry znajdują się drogi, na których może dochodzić do kolizji tych zwierząt z samochodami.

Odnosnie do 1188 kumaka *Bombina bombina* jako zagrożenie istniejące wskazano: K03.04 – drapieżnictwo. Stwierdzono, że ryby występujące w zbiorniku zjadają w szczególności larwy i osobniki młodociane kumaka. Nie wskazuje się zagrożeń potencjalnych.

Odnosnie do 1145 piskorza *Misgurnus fossilis* nie wskazuje się zagrożeń istniejących ani potencjalnych. Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy z Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000.

2. Cele działań ochronnych dla przedmiotów ochrony określono mając na względzie potrzebę co najmniej utrzymania siedliska oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk w obszarze lub potwierdzenie występowania gatunku w obszarze. Odnosnie do siedliska 3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* jako cel wskazano utrzymanie obecnego stanu ochrony siedliska na poziomie U2. Odnosnie do 1355 wydry *Lutra Lutra* jako cel wskazano utrzymanie obecnego stanu ochrony gatunku na poziomie FV. Odnosnie do 1188 kumaka *Bombina bombina* jako cel wskazano utrzymanie obecnego stanu ochrony gatunku na poziomie U1.

Odnosnie do 1145 piskorza *Misgurnus fossilis* celem działań będzie potwierdzenie lub wykluczenie występowania populacji gatunku w obszarze. W przypadku potwierdzenia występowania populacji gatunku w obszarze celem będzie: rozpoznanie stanu ochrony gatunku i jego siedliska (ocena parametrów stanu ochrony) oraz zidentyfikowanie zagrożeń i działań ochronnych.

Cele działań ochronnych mają bezpośrednie odzwierciedlenie w działaniach określonych w załączniku nr 5 do zarządzenia.

3. Działania ochronne dla przedmiotów ochrony zostały sformułowane z uwzględnieniem potrzeby osiągnięcia założonych celów.

Dla części zagrożeń istniejących nie zaplanowano działań ochronnych ze względu na brak możliwości wykonania konkretnych prac. Dla zagrożenia K01.03 – wyschnięcie, nie ma możliwości przeciwdziałania zagrożeniu ze względu na jego naturalny charakter wynikający z uwarunkowań klimatyczno-pogodowych. Zagrożenia dla kumaka nizinnego K03.04 – drapieżnictwo również nie można

wyeliminować – nie jest możliwe wyeliminowanie ryb ze Zbiornika Goczałkowickiego. Dla zagrożenia G01 – sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze proponuje się skanalizowanie rekreacyjnego wykorzystywania brzegów rzeki Wisły i Zbiornika Goczałkowickiego w granicach obszaru Natura 2000 poprzez budowę pomostów wędkarskich i wieży widokowej.

W odniesieniu do przedmiotów ochrony zaplanowano również monitoring stanu, który jest tożsamy z monitoringiem realizacji celów działań ochronnych, w obrębie wyznaczonych powierzchni badawczych (transekty), przez okres obowiązywania planu zadań ochronnych, w celu zaobserwowania zmian w fizjonomii siedliska przyrodniczego oraz populacjach gatunków i ich siedlisk, a także identyfikacji zachodzących w nich tendencji. Zasady prowadzenia monitoringu dla przedmiotów ochrony oparto na metodach opracowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Określono współrzędne geograficzne stałych miejsc wykonywania badań monitoringowych.

Stwierdzono potrzebę uzupełnienia stanu wiedzy w odniesieniu do piskorza *Misgurnus fossilis*, która będzie miała na celu potwierdzenie bądź wykluczenie występowania gatunku oraz ocenę faktycznego stanu populacji.

4. Sformułowano wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na podstawie analizy dokumentów planistycznych:

- Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego „Goczałkowice – Dolina Wisły” Dla Części Obszaru Gminy Goczałkowice - Źródło Obejmującej Jezioro Goczałkowickie, 2006r. Uchwała nr XLIX/294/2006 rady Gminy w Goczałkowicach Źródło.
- Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego części zachodniej obszaru gminy Czechowice-Dziedzice Uchwała Nr XL/353/13 Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strumień Uchwała nr XXXI.273.2017 Rady Miejskiej w Strumieniu

zwrócono uwagę na konieczność ujawnienia przebiegu granicy ostoi we wskazanych powyżej dokumentach planistycznych z uwzględnieniem jej jako terenu cennego przyrodniczo.

W wyniku prac nad planem zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru stwierdzono, że nie jest konieczne sporządzenie Planu Ochrony dla obszaru Natura 2000 Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 ponieważ plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotowi ochrony w obszarze z uwagi na zaplanowane działania ochronne oraz konieczność stałej weryfikacji ich słuszności.

Przebieg granic ostoi Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 przedstawiono na załączniku mapowym oraz opisano w oparciu o punkty węzłowe, dla których podano długość i szerokość geograficzną w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 (zał. 1 i 2 do Zarządzenia).

II Udział społeczeństwa

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Katowicach zapewniła możliwość aktywnego udziału wszystkich zainteresowanych w trakcie całego procesu wypracowywania ustaleń planu zadań ochronnych – do prac nad planem zostali zaproszeni przedstawiciele gmin, starostw, gospodarujących wodami, a także naukowcy i przedstawiciele ekologicznych organizacji pozarządowych. Przygotowując projekt zarządzenia wzięto także pod uwagę wnioski i uwagi zgłoszone przez ww. zainteresowanych.

Mając na względzie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach zapewnił możliwość udziału społeczeństwa w opracowaniu dokumentu na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Fakt przystąpienia do sporządzenia planu zadań ochronnych dla obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Zbiornik Goczałkowicki – Ujście Wisły i Bajerki PLH240039 podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie ogłoszenia na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także poinformowanie właściwych terenowo jednostek samorządowych, Wód Polskich, Lasów Państwowych, organizacji pozarządowych oraz pozostałych zidentyfikowanych zainteresowanych.

Informację o sporządzeniu projektu przedmiotowego zarządzenia podano do publicznej wiadomości, poprzez obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z 21 sierpnia 2019 r. W obwieszczeniu poinformowano o możliwości i sposobie zgłaszania uwag, podając, że winny być one wnoszone do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w terminie 21 dni.

Obwieszczenie to zamieszczono na stronie internetowej i tablicy ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach, a także przekazano do właściwych miejscowo urzędów gmin Czechowice-Dziedzice, Chybie, Strumie, Goczałkowice-Zdrój i Pszczyna.

W wyznaczonym terminie wpłynęła uwaga Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, dotycząca wprowadzenia do projektu planu zadań ochronnych nowego przedmiotu ochrony tj. 1428 marsylii czterolistnej *Marsilea quadrifolia*. Uwaga nie została uwzględniona. Plan może odnosić się wyłącznie do wymienionych w aktualnym Standardowym Formularzu Danych obszaru gatunków i siedlisk przyrodniczych, których reprezentatywność została oceniona na A, B, lub C. Marsylia czterolistna nie jest obecnie przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000.

W związku z art. 59 ust. 2 ustawy z 23 stycznia 2009r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1464) przedmiotowy plan zadań ochronnych, jako akt prawa miejscowego został uzgodniony przez Wojewodę Śląskiego pismem z 3 grudnia 2019 r. Nr: IFIII.710.18.2019.